

PARS SEPTIMA.

De gloria Domini nostri Jesu
Christi redivivi.

ADHORTATIO.

“O lux perpetua, cuncta creata transcens
lucina, fulgura coruscationem de sublimi
penetrans omnia cordis mei intima.

Purifica, lætifica, clarifica et vivifica
spiritum meum cum suis potentiis, ad inhæren-
dum tibi jubilosis excessibus.

O quando veniet hæc beata et desidera-
bilis hora, ut tua me saties præsentia, et sis
mihi omnia in omnibus!

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec ple-
num gaudium erit.

Adhuc (proh dolor!) vivit in me vetus
homo, non est totus crucifixus, non est per-
fecte mortuus.

Adhuc concupiscit fortiter contra spiri-
tum, bella movet intestina, nec regnum ani-
mæ patitur esse quietum.

Sed tu, qui “dominaris potestati maris,
et motum fluctuum ejus mitigas” (*Psal.*
LXXXVIII. 10.), exsurge, adjuva me.
(*Imit. Lib. III. C. XXXIV. 3, 4.*)

MEDITATIO CCCXXII.

Christus Resurrectionem suam tertia
die futuram prædixit.

1. — Responderunt quidam de Scribis
et pharisæis dicentes : Magister volumus
a te signum videre. (*Matth. XII. 38.*)

Sic signum postulant, quasi quæ viderant,
signa non fuerint; sed in alio Evangelista
quid petant plenius explicatur : (*Luc. XI.*)
“Volumus a te signum videre de cælo” : vel
in morem Eliæ ignem de sublimi venire
cupiebant : vel in similitudinem Samuelis,
tempore æstivo, contra naturam loci, mugire
tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere;
quasi non possint et illa calumniari. (*Hiero-
nymus.*)

Verba autem eorum adulatione et ironia
sunt plena. Et prius quidem conviciabantur,
dæmoniacum eum dicentes : Nunc autem
adulantur, vocantes eum magistrum. Pro-

pter hoc et Dominus eos vehementer arguit. (*Chrysostomus.*)

II. — Turbis autem concurrentibus cœpit dicere : Generatio hæc, generatio nequam est : “ mala et adultera.” Signum quærit et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ. (*Luc. XI. 29. — Matth. XII. 39.*)

Et quidem cum ei conviciabantur, mansuete eis respondebat : cum autem adulabantur, conviciose : demonstrans quod utraque passione erat superior : et neque conviciis in iram deducitur, neque ab adulatione mollitur. (*Chrysostomus.*)

Deinde respondere incipit, non signum de cœlo, quod indigni erant videre, sed de profundo inferni tribuens. Discipulis autem suis signum de cœlo dedit, quibus æternam beatitudinis gloriam, et prius in monte figuraliter, et post veraciter in cœlum superelevatus ostendit. (*Rabanus.*)

III. -- Nam sicut fuit Jonas signum Ninivitis : ita erit et Filius hominis generationi isti. (*Luc. XI. 30.*)

Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus : sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus et tribus noctibus. (*Matth. XII. 40.*)

Id est sicut fuit Jonas Ninivitis signum, ita et Christus Judæis : ille enim factus illo mirando, quod tribus diebus latuit in ventre ceti, et postea vivus ejectus est; tantam fidem prædicationi suæ conciliavit, ut Ninivitas ad pœnitentiam converterit, seque a Deo missum eis persuaserit : sic Christus morte sua et resurrectione post triduum, se Filium Dei et Christum verum esse ostendet, agnoscetque generatio hæc eum esse Messiam. (*Menoctius. Comm. in Matth.*)

Non quod (Dominus) omnes tres dies et tres noctes in inferno fuerit : sed quod in parte parasceves, et dominicæ, et tota die sabbati, tres dies et tres noctes intelligantur. (*Hieronymus.*)

IV. — Regina austri surget in iudicio cum viris generationis hujus, et condemnabit illos : quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic. (*Luc. XI. 31. — Matth. XII. 42.*)

Viri Ninivite surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt eam : quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et ecce plus quam Jonas hic. (*Matth. XII. 41. — Luc. XI. 32.*)

Regina austri... condemnabit illos. Non utique potestate iudicii, sed comparatione facti melioris. (*Beda.*)

Regina autem austri non expectavit Salomonem ad ipsam ire, sed ipsa ad eam accessit : et mulier et barbara, et tantum remota, non mortem formidans, sola cupidine verborum sapientum. Ibi ergo mulier advenit, hic ego veni : et ipsa quidem a finibus terræ surrexit : ego autem civitates et castra circumeo : et ille quidem de arboribus et lignis disputavit : ego autem de ineffabilibus mysteriis. (*Chrysostomus.*)

Jonas, secundum septuaginta interpretes, triduum prædicavit : ego tanto tempore : ille Assyriis, genti incredulæ; ego Judæis, populo Dei : ille voce locutus est simplici nihil signorum faciens : ego tanta faciens, Beelzebub calumniam sustineo. (*Hieronymus.*)

MEDITATIO CCCXXIII.

Mulieres parant aromata
et egrediuntur ad sepulcrum.

I. — Vespere autem sabbati quæ lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria videre sepulcrum. (*Matth XXVIII. 1.*)

Quod dictum est, quia sanctæ mulieres vespere sabbati quæ lucescit in prima sabbati, venerunt videre sepulcrum, ita

intelligendum : quia vespere quidem venire cœperint; sed lucescere mane in prima sabbati ad sepulcrum pervenerunt : idest, vespere aromata paraverunt, quibus corpus Domini ungere desiderabant; sed aromata vespere præparata, mane ad sepulcrum detulerunt : quod Matthæus quidem brevitatis causa obscurius posuit : sed Evangelistæ alii, quo ordine factum sit evidentius ostendunt. (*Beda.*)

II. — Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene, et Maria Jacobi et Salome emerunt aromata ut venientes ungerent Jesum. (*Matth. XVI. 1.*)

Religiosæ enim mulieres sepulto Domino, cum licuit operari, idest usque ad solis occasum, unguenta paraverunt ut Lucas dicit. Et quia præ angustia temporis non poterant explere, mox transacto sabbato, idest occidente sole, ut operandi licentia redit, festinauerunt emere aromata, sicut Marcus dicit hic; ut veniente mane ungerent corpus Jesu. (*Glossa.*)

III. — Una autem sabbati. (*Luc. XXIV. 1. — Joan. XX. 1.*) Una sabbatorum. (*Marc. XVI. 2.*) Valde diluculo. (*Luc. XXIV. 1.*) Valde mane. (*Marc. XVI. 2.*) Cum adhuc tenebræ essent. (*Joan. XX. 1.*) Veniunt ad monumentum, orto jam

sole. (*Marc. XVI. 2.*) Portantes quæ paraverant aromata. (*Luc. XXIV. 2.*)

Illuminatur, ut in diem dominicam luceat, clarescat in Ecclesia quod in synagoga, Judæis obscurantibus, fuscabatur. (*Chrysologus.*)

Sero quidem mulier currit ad veniam, quæ mature cucurrit ad culpam : quæ de paradiso perfidiam sumpserat, festinat fidem sumere de sepulcro; contendit rapere de morte vitam, quæ de vita rapuerat mortem. (*Chrysologus.*)

Nos autem in eum qui est mortuus credentes, si odore virtutum referti cum opinione bonorum operum Dominum quærimus, ad monumentum illius cum aromatis venimus. (*Gregorius.*)

MEDITATIO CCCXXIV.

Terra mota concutitur : Angelus lapidem revolvit.

I. — Et ecce terræmotus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de cælo : et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum. (*Matth. XXVIII. 2.*)

Quod etiam terræmotus, resurgente Domino de sepulcro, sicut etiam moriente in

cruce, factus est magnus, significat terrena quidem corda per fidem passionis prius, ac resurrectionis ejus ad pœnitentiam concutienda, salubri pavore permota. (*Beda.*)

Angelus Domini descendit de cælo. Surgente siquidem Christo, morte pereunte, terrenis redditur cœleste commercium, et mulieri cui fuerat cum diabalo lethale consilium, cum Angelo colloquium fit vitale. (*Severianus.*)

Et accedens revolvit lapidem : Non ut egressuro Domino janua pandat, sed ut egressus ejus jam facti hominibus præstet indicium. Et recte stans apparuit Angelus qui adventum Domini in mundo prædicebat, ut stando designaret quia Dominus ad debellandum mundi principem veniret. Præco autem resurrectionis sedisse memoratur, ut sedendo significaret eum, superato mortis auctore, sedem regni jam conscendisse perpetui. Sedebat autem super lapidem revolutum quo ostium monumenti claudabatur, ut claustra inferorum, sua ipsa virtute dejecisse doceret. (*Beda.*)

II. — Erat autem adspæctus ejus sicut fulgur et vestimentum ejus sicut nix. (*Matth. XXVIII. 3.*)

In fulgore terror timoris est, in nive autem blandimentum candoris : quia vero omnipotens Deus et terribilis est peccatoribus et blandus justis, recte testis resurrectionis

ejus Angelus, et in fulgure vultus et in candore habitus demonstratur, ut de ipsa sua specie et terreret reprobos et mulceret pios. (*Gregorius.*)

III. — Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui. (*Matth. XXVIII. 4.*)

Timoris anxietate sunt exterriti qui amoris fiduciam non habebant : et facti sunt velut mortui qui resurrectionis veritatem credere noluerunt. (*Rabanus.*)

Custodiebant enim crudelitatis studio, non pietatis obsequio : Stare enim non potest quem conscientia destituit et impellit reatus. Hinc est quod Angelus percellit impios, pios alloquitur et solatur. (*Severianus.*)

MEDITATIO CCCXXV.

Angeli apparent mulieribus loco sepulcri.

I. — Et dicebant (Maria Magdalene et Maria Jacobi et Salome, *Marc. XVI. 1.*) ad invicem : Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti? (*Marc. XVI. 3.*)

Erat quippe magnus valde. (*Marc. XVI. 4.*)

Et respicientes viderunt revolutum lapidem (*Marc. XVI. 4.*)

Invenerunt lapidem revolutum a monumento. (*Luc. XXIV. 2.*)

Obscuratum erat vestrum peccatus, oculi clausi : et ideo patefacti sepulcri gloriam prius non videbatis. (*Severianus.*)

Quomodo lapis per Angelum revolutus sit, Matthæus sufficienter exposuit. Hæc revolutio lapidis mystice reserationem sacramentorum Christi, quæ velamine litteræ legalis tenebantur, insinuat : lex enim lapide scripta est. (*Beda.*)

Erat quippe magnus valde. Et plus jam merito quam forma, qui Creatoris mundi corpus et claudere et operire sufficit. (*Severianus.*)

II. — Et introeuntes in monumentum viderunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt. (*Marc. XVI. 5.*) Respondens autem Angelus dixit mulieribus : Nolite timere vos. (*Matth. XVIII. 5.*)

Nolite expavescere. (*Marc. XVI. 6.*)

Scio enim quod Jesum (*Matth. XVII. 5.*) Nazarenum (*Marc. XVI. 6.*) qui crucifixus est quaeritis :

Non est hic : surrexit enim sicut dixit. (*Matth. XXVIII. 5, 6.*)

Ecce locus ubi posuerunt eum. (*Marc. XVI. 6.*)

Venite et videte locum, ubi positus erat Dominus. (*Matth. XVIII. 6.*)

Si Matthæus dicit Angelum sedere super lapidem, Marcus vero quod mulieres introeuntes monumentum viderunt sedentem juvenem, non mireris : nam quæ viderunt prius sedentem super lapidem, ipsum etiam intus in monumento postmodum viderunt. (*Theophylactus.*)

Aut certe intrantes in monumentum, in aliqua septa maceriæ debemus accipere, qua communitum locum tunc fuisse credibile est in aliquo spatio ante petram, qua excisa locus factus fuerat sepulturæ; ut ipsum viderint in eodem spatio sedentem a dextris, quem dicit Matthæus sedentem super lapidem. (*Augustinus.*)

Introierunt ergo mulieres ad sepulcrum, ut consepultæ Christo, Christo consurgerent de sepulcro; vident juvenem, ut cernerent nostræ resurrectionis ætatem : quia nescit resurrectio senectutem; et ubi nasci morique homo nescit, ibi ætas nec admittit detrimenta, nec indiget incrementis : unde juvenem, non senem, non infantem; sed jucundam ætatem viderunt. (*Severianus.*)

Custodes quidem timore perterriti ad instar mortuorum stupefacti jacent : et angelus tamen non illos sed mulieres consola-

tur, dicens : *Nolite timere vos* : quasi dicat : Illi timeant in quibus remanet incredulitas : ceterum vos, quia Jesum quæritis crucifixum, audite quod surrexit et promissa profecerit. (*Hieronymus.*)

Surrexit enim, sicut dixit, quasi dicat : Et si mihi non creditis, illius mementote verborum. Deinde et alia sequitur demonstratio, cum subditur : *Venite et videte locum*, etc. (*Chrysostomus.*)

Ut si meis verbis non creditis, vacuo credatis sepulcro. (*Hieronymus.*)

III. — Et ingressæ non invenerunt corpus Domini Jesu.

Et factum est dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. (*Luc. XXIV. 3, 4.*)

Cum igitur non invenissent corpus Christi, quod resurrexerat, ducebantur diversis cogitationibus : et propter amorem Christi et adhibitam sollicitudinem, meruerunt visionem angelicam. (*Cyrillus.*)

MEDITATIO CCCXXVI.

Mulieres magis instruuntur de resurrectione Domini.

I. — Cum timerent autem et declinant vultum in terram (duo viri) dixerunt

ad illas : Quid quæritis viventem cum mortuis?

Non est hic, sed surrexit : recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilæa esset,

Dicens : Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et tertia die resurgere.

Et recordatæ sunt verborum ejus. (*Luc. XXIV. 5, 6, 7, 8.*)

Sanctæ mulieres adstantibus sibi Angelis, non in terram cecidisse, sed vultum dicuntur in terram declinasse : nec quempiam sanctorum legimus tempore dominicæ resurrectionis, vel ipsi Domino, vel Angelis sibi visis, terræ prostratum adorasse : unde mos obtinuit ecclesiasticus, ut vel in memoriam dominicæ, vel in nostræ spem resurrectionis, omnibus dominicis diebus, et toto quinquagesimo (*Paschali*) tempore non flexis genibus, sed declinatis in terram vultibus, oremus. Non erat autem in monumento, qui locus est mortuorum, quærendus ille qui ad vitam resurrexit a mortuis. Die autem tertia, sicut inter discipulos tam viros quam feminas prædixit, resurrectionis suæ triumphans celebravit. (*Beda.*)

II. — Sed (cito euntes, *Matth. XXVIII. 7.*) ite, dicite discipulis ejus et Petro. (*Marc. XVI. 7.*)

Quia surrexit : et ecce præcedit vos in Galilæam. (*Matth. XXVIII. 7.*) Ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. (*Marc. XVI. 7.*)

Ecce prædixi vobis. (*Matth. XXVIII. 7.*)

Non autem solis vobis hoc gaudium magnum concessum, et occulto corde tenere; sed similiter amantibus debetis illud pandere, unde sequitur : *Sed cito euntes, ite, dicite, etc. (Rabanus.)*

Quasi dicat : Revertere ad visum mulier jam sancta, et suade fidem, quæ perfidiam ante suasisti : refer homini resurrectionis indicium, cui ante consilium ruinæ dedisti. (*Chrysologus.*)

Bene autem Dominus in Galilæa videtur a discipulis, qui jam de morte ad vitam, jam de corruptione ad incorruptionem transierat : Galilæa quippe transmigratio interpretatur. Felices feminæ, quæ triumphum resurrectionis mundo nuntiare meruerunt : feliciores animæ quæ in die judicii, percussis pavore reprobis, gaudium beatæ resurrectionis intrare meruerint. (*Beda.*)

III. — Et exierunt cito de monumento cum timore, et gaudio magno, currentes nuntiare discipulis ejus. (*Matth. XXVIII. 5.*) Illæ exeuntes, fugerunt de monumento : invaserat enim eas tremor et pa-

vor : et nemini quidquam dixerunt : timebant enim. (*Marc. XVI, 8.*)

Duplex autem mentes mulierum tenebat affectus : timoris et gaudii : et alter de miraculi magnitudine, alter ex desiderio resurgentis : et tamen uterque femineum concitabat gradum. Pergebant enim ad Apostolos, ut per illos fidei seminarium spargeretur. (*Hieronymus.*)

Quod sequitur : *et nemini quidquam dixerunt*, intelligamus ipsorum Angelorum nemini ausas fuisse aliquid dicere, idest respondere ad ea quæ ab illis audierant ; aut certe custodibus quos jacentes viderunt. (*Augustinus.*)

Signanter etiam (*hoc*) dicitur : quia mulieribus audire, non loqui datum est : discere, non docere. (*Severianus.*)

MEDITATIO CCCXXVII.

Currunt mulieres ad Apostolos
nunciæ.

I. — Et regressæ a monumento nuntiaverunt hæc omnia illis undecim et ceteris omnibus.

Erat autem Maria Magdalene, et Joanna, et Maria Jacobi, et ceteræ, quæ cum

eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. (*Luc. XXIV. 9, 10.*)

Instructæ autem mulieres Angelorum affectibus, accelerantes ea retulerunt discipulis. Namque femina quæ quondam mortis fuit ministra, venerandum resurrectionis mysterium prima percepit et nuntiat. Adeptum est igitur femineum genus et ignominie absolutionem et maledictionis repudium. (*Cyrillus.*)

« Mulieribus autem docere in ecclesia non permitto : sed domi viros suos interrogent. » (*I. Cor. XIV. 35.*) Ad eos ergo femina mittitur qui domestici sunt. (*Ambrosius.*)

II. — Et visa sunt ante illos, sicut deliramentum verba ista : et non crediderunt illis. (*Luc. XXIV. 11.*)

Est autem naturaliter incredibile mortalibus resurrectionis miraculum, unde sequitur : *Et visa sunt ante illos sicut deliramentum, etc.* (*Theophylactus.*)

Quod non tam illorum infirmitas, quam nostra, ut ita dicam, futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio, illis dubitantibus, per multa argumenta monstrata est, quæ dum nos legentes agnoscimus, de eorum dubitatione solidamur. (*Gregorius.*)

III. — Cucurrit ergo (Maria Magdalene) et venit ad Simonem Petrum, et ad

alium discipulum, quem amabat Jesus et dicit illis : Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. (*Joan. XX. 2.*)

Surrexit quidem Dominus, lapide et signaculis sepulcro injacentibus : quia vero oportebat et alios certificari, aperitur monumentum post resurrectionem, et ita creditur quod factum est. Hoc denique et Mariam movit : videns enim lapidem sublatum, non intravit neque prospexit, sed ad discipulos, ex multo amore, cum velocitate currit. Nondum autem de resurrectione noverat aliquid manifestum; sed putabat translationem corporis esse factam. (*Chrysostomus.*)

Et ideo currit nuntiare discipulis, ut aut secum quærerent, aut secum dolerent. (*Glossa.*)

MEDITATIO CCCXXVIII.

Petrus et Joannes currunt
ad sepulcrum.

I. — Petrus autem surgens currit ad monumentum. (*Luc. XXIV. 12.*)

Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum.

Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus præcurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum.

Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. (*Joan. XX. 3, 4, 5.*)

Petrus autem hoc audiens tollit moras, et vadit ad monumentum : quia nec ignis novit moras ingestus materiæ. (*Theophylactus.*)

Illi autem præ ceteris cucurrerunt, qui præ ceteris amaverunt, videlicet Petrus et Joannes. (*Gregorius.*)

II. — Venit ergo Simon Petrus sequens eum et introivit in monumentum, (*Joan. XX. 6.*) et procumbens vidit linteamina sola posita (*Luc. XXIV. 12.*) et sudarium, quod fuerat super, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. (*Joan. XX. 7.*)

Quod erat resurrectionis signum. Neque enim, si quidam eum transtulissent, corpus ejus denucassent : neque si furati essent, hujus rei fuissent solliciti, ut servarent sudarium et involverent et ponerent in unum locum seorsum a linteaminibus; sed simpliciter ut se habebat suscepissent corpus. Ideo enim Joannes præmiserat; quoniam sepultus est cum myrrha, quæ conglutinat corpori

linteamina; ut non decipiariis ab his qui dicunt eum furto sublatum esse. Non enim ita insensatus esset qui furaretur, ut circa rem superfluum tantum studium consumeret. (*Chrysostomus.*)

III. — Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui venerat primus ad monumentum : et vidit et credidit :

Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere.

Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. (*Joan. XX. 8, 9, 10.*)

Abiit Petrus secum mirans quod factum fuerat. (*Luc. XXIV. 12.*)

Nonnulli putant hoc Joannem credidisse, quod Jesus resurrexerit ; sed quod sequitur, hoc non indicat. Vidit ergo inane monumentum et credidit quod dixerat mulier : nam loquitur : *Nondum enim, etc.* Non ergo eum credidit resurrexisse quem nesciebat oportere resurgere. Quando autem ab ipso Domino audiebant, quamvis apertissime diceretur, consuetudine tamen audiendi ab illo parabolas, non intelligebant, et aliquid aliud eum significare credebant. (*Augustinus.*)

Per Joannem juniorem synagoga, per seniorem vero Petrum Ecclesia Gentium designatur. Postquam autem intravit Petrus, ingressus est et Joannes : quia in fine mun-

di ad Redemptoris fidem etiam Judæi colligentur. (*Gregorius.*)

Intellige Petrum activum et promptum : Joannem vero contemplativum et docilem rerum divinarum habuisse peritiam. Plerumque autem prævenit contemplativus notitia et docilitate ; sed activus instantia fervoris et sedulitate præcedit illius acumen, et prius inspicit divinum mysterium.

MEDITATIO CCCXXIX.

Magdalena secundo veniens ad sepulcrum, duos rursus Angelos videt.

I. — Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se, et prospexit in monumentum. (*Joan. XX. 11.*)

Maria autem Magdalene, quæ fuerat in civitate peccatrix, amando veritatem laverat lacrymis maculas criminis, cujus mentem magna vis amoris accenderat, quæ a monumento Domini, etiam discipulis recedentibus, non recedebat. (*Gregorius.*)

Maria autem stabat ad monumentum. Id est ante illum saxei sepulcri locum ; sed tamen intra illud spatium quo jam ingressæ fuerant : hortus quippe illic erat.

Oculi igitur qui Dominum quæsierant et non invenerant, lacrymis vacabant, amplius

dolentes, quod fuerat ablatus de monumento quam quod fuerat in ligno : quoniam magistri tanti cuius vita subtracta fuerat, memoria remanebat. (*Augustinus.*)

Vide eam ut plus requiesceret, et inclinans se, et volentem locum videre ubi jacuit corpus. (*Chrysostomus.*)

Amanti enim semel adspexisse non sufficit, quia vis amoris intentionem multiplicat inquisitionis. (*Gregorius.*)

II. — Et vidit duos Angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Jesu. (*Joan. XX. 12.*)

Ista itaque, quæ sic amat, quæ se ad monumentum quod prospexerat, iterum inclinans; videamus quo fructu vis amoris in se ingeminat opus inquisitionis. (*Gregorius.*)

Quia enim non erat excelsa mulieris mens, ut ex sudariis perciperet resurrectionem, Angelos vidit in lato habitu, ut et ipsa a passione mitigetur. (*Chrysostomus.*)

III. — Dicunt ei illi : Mulier quid ploras? Dicit eis : Quia tulerunt Dominum meum : et nescio ubi posuerunt eum. (*Joan. XX. 13.*)

Angeli autem apparentes nihil de resurrectione dicunt : sed paulatim in eum qui de resurrectione est intrant sermonem. *Dicunt*

ei illi : Mulier quid ploras? Angeli lacrymas prohibebant et futurum quodammodo gaudium nuntiabant : ita enim dixerunt, *quid ploras?* ac si dicerent, plorare noli. (*Chrysostomus.*)

At illa eos putans interrogasse nescientes, causas prodit lacrymarum. Dominum suum vocat, Domini sui corpus exanime a toto partem significans; sicut omnes confitemur Jesum Christum Filium Dei sepultum, cum sola ejus sepulta sit caro. Hæc erat causa majoris doloris; quia nesciebat quo iret ad consolandum dolorem. (*Augustinus.*)

Nondum autem de resurrectione aliquid noverat, sed adhuc translationem imaginabatur. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CCCXXX.

Christus a mortuis redivivus apparet primo Mariæ Magdalænæ.

I. — Surgens autem mane, prima sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalænæ, de qua ejecerat septem dæmonia. (*Marc. XVI. 9.*)

Ei autem de qua ejecerat septem dæmonia, primo ostenditur : quia meretrices et publicani præcedent synagogam in regnum Dei, ut latro præcessit Apostolos. (*Hieronymus.*)

Modus apparitionis hujus narratur a Joanne hunc in modum.

II. — Hæc (*quæ versiculo 13 locuta est, in meditatione CCCXXIX.*) cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Jesum stantem : et non sciebat quia Jesus est.

Dicit ei Jesus : Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans, quia hortulanus esset, dicit ei : Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum : et ego eum tollam. (*Joan. XX. 14, 15.*)

Sed quare ad Angelos loquens, et nondum ab eis aliquid audiens, convertitur retrorsum? Mihi videtur quod hæc ea dicente, Christus post eam apparuit, et Angeli considerantes Dominatorem, et figura et inspectione et motu confestim ostenderunt quoniam Dominum viderunt; et hoc est quod mulierem converti retrorsum fecit. (*Chrysostomus.*)

Sed quia amabat et dubitabat, videbat et non agnoscebat eum. (*Gregorius.*)

Angelis enim ut Dominator apparuit, mulieri vero non ita, ne eam ex prima visione stupefaceret : non enim oportebat eam repente ad excelsa reducere, sed paulatim. (*Chrysostomus.*)

Interrogatur doloris causa, ut augeatur

desiderium; quatenus cum nominaret quem quæreret, in amorem ejus ardentius æstua-
ret. (*Gregorius.*)

Et quia in communi figura apparuit, æstimavit eum hortulanum esse : unde sequitur : *Illæ existimans*, etc. : hoc est si propter metum Judæorum levasti eum, dicito mihi et ego eum accipiam. (*Chrysostomus.*)

Timebat enim ne Judæi etiam in corpore sævirent exanime : et ideo volebat in alio loco incognito illud transponere. (*Theophyl.*)

Forsitan autem nec errando hæc mulier erravit, quæ Jesum hortulanum credidit. An non ei spiritualiter hortulanus erat, qui in ejus pectore, per amoris sui vim, semina virtutum virentia plantabat? (*Gregorius.*)

III. — Dicit ei Jesus : Maria. Conversa illa, dicit ei : Rabboni (quod dicitur Magister.)

Dicit ei Jesus : Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum : Vade autem ad fratres meos, et dic eis : Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum et Deum vestrum. (*Joan. XX. 16, 17.*)

Postquam autem eam Dominus communi vocabulo appellavit ex sexu, et agnitus non est, vocat ex nomine; ac si dicat : Recognosce eum a quo recognosceris. Maria ergo quæ vocabatur ex nomine, recognoscit

auctorem : quia et ipse erat qui quærebatur exterius et ipse qui eam interius, ut quæret, docebat. (*Gregorius.*)

Qualiter autem *conversam* dicit, cum Christus ad eam loqueretur? Mihi videtur quod dicente ea : *ubi posuisti eum*, conversa est ad Angelos, ut interrogaret cur stupefacti essent. Deinde Christus vocans eam, convertit eam ad seipsum, et per vocem manifestum seipsum fecit. (*Chrysostomus.*)

Jam vero ab Evangelista non subditur quid mulier fecit, sed ex eo innuitur quod audivit, sequitur enim : *Dicit ei Jesus, Noli me tangere* : in his namque verbis ostenditur, quod Maria amplecti voluit ejus vestigia quem recognovit. Sed cur tangi non debeat ratio quoque additur. (*Augustinus.*)

Volebat hæc mulier adhuc cum Christo esse, sicut et ante passionem : et præ gaudio nihil magnum excogitabat : quamvis caro Christi multo melior facta fuerit resurgendo. Ab hac ergo intelligentia eam adducens, dixit, *Noli me tangere*, ut cum multa reverentia ei loquatur : unde nec discipulis apparet de reliquo cum eis conversans, ut reverentius ei attendant. Dicit autem, *nondum enim ascendi*, ostendens quoniam illuc properat et festinat. Eum autem qui illuc debet abire, et non ultra cum hominibus conversari, non oportebat eum eadem videre mente qua ante : et hoc manifestat consequenter dicens, *Vade autem*, etc.

IV. — Venit Maria Magdalene annuntians discipulis : Quia vidi Dominum, et hæc dixit mihi. (*Joan. XX. 18.*)

Illam vadens nuntiavit his qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus.

Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt. (*Marc. XVI. 10, 11.*)

Recte autem hæc mulier, quæ lætitiæ dominicæ resurrectionis prima nuntiavit, a septem dæmonibus curata esse memoratur, ne quisquam digne pœnitens de admissorum venia desperaret, et ubi abundavit peccatum superabundasse et gratia monstraretur. (*Beda.*)

Flent et lugent qui nondum viderunt : sed non post multum consolabuntur : " Beati enim qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. (*Matth. V.*) (*Hieronymus.*)

MEDITATIO CCCXXXI.

Ceteris Magdalene comitibus
apparet Christus in via.

I. — Ecce Jesus occurrit illis, dicens :
Avete. (*Matth. XXVIII. 9.*)

Quæ sic quærebant, quæ ita currebant,
merebantur obviam habere Dominum resurgentem. (*Hieronymus.*)

Per hoc ostendit, se omnibus iter virtutum inchoantibus, ut ad salutem pervenire queant, adjuvando occurrere. (*Rabanus.*)

Primæ mulieres merentur audire, *Avete*, ut maledictum Evæ mulieris, in mulieribus solveretur. (*Hieronymus.*)

II. — Illæ autem accesserunt, et tenuerunt pedes ejus, et adoraverunt eum. (*Matth. XXVIII. 9.*)

Superius quidem dictum est, quia clauso surrexit monumento, ut immortale jam factum doceret esse corpus quod in monumento clausum fuerat mortuum; tenendos autem mulieribus tunc præbuit pedes, ut intimaret veram se carnem habere, quæ a mortalibus tangi posset. (*Rabanus.*)

III. — Tunc ait illis Jesus : Nolite timere : ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam ibi me videbunt. (*Matth. XXVIII. 10.*)

Et in veteri et in novo testamento hoc semper observandum est : quod quando aliqua augustior apparuerit visio, primum timor pellatur : ut sic mente placata, possint quæ dicuntur audiri. (*Hieronymus.*)

Vocat fratres quos corporis sui fecit esse germanos : vocat fratres quos benignus heres sibi præstitit coheredes : vocat fratres quos Patris sui adoptavit in filios. (*Chrysologus.*)

MEDITATIO CCCXXXII.

Duobus discipulis euntibus Emmaum Christum ignotus sese jungit.

I. — Post hæc autem duobus ex his ambulatibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam. (*Marc. XVI. 12.*)

Nemo putet Christum, sua resurrectione, sui vultus effigiem commutasse. Sed mutatur effigies dum efficitur ex mortali immortalis, ut hoc sit acquisivisse vultus gloriam, non vultus substantiam perdidisse. Duobus autem visus est, quia duobus populis, idest Gentibus et Judæis resurrectionis fides prædicanda monstratur. (*Severianus.*)

Modum hujus apparitionis narrat Lucas hisce verbis.

II. — Ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadium sexaginta ab Jerusalem, nomine Emmaus :

Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quæ acciderant. (*Luc. XXIV. 13, 14.*)

Quidam alterum horum duorum Lucam inquit esse, et ob hoc suum nomen occultasse. (*Theophylactus.*)

Prædicti autem discipuli loquebantur de his ad invicem quæ acciderant; non quasi credentes, sed sicut stupentes in rebus extraneis. (*Theophylactus.*)

III. — Et factum est, dum fabularentur, et secum quærerent: et ipse Jesus appropinquans ibat cum illis:

Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. (*Luc. XXIV. 15, 16.*)

Loquentes autem de se Dominus appropinquans comitatur, ut et fidem resurrectionis mentibus eorum incendat, et quod se facturum promiserat, impleat; scilicet ut “Ubi sunt duo vel tres in nomine meo congregati, ibi sum in medio eorum.” (*Matth. XVIII.*) (*Beda.*)

Oculi autem eorum tenebantur, etc. Ut scilicet totam suam dubiam intentionem revelent, et vulnus detegentes, recipiant medicinam; et ut cognoscerent quod quamvis corpus ipsum quod passum fuerat resurrexerit, non tamen amplius tale erat ut esset omnibus visibile, sed tantum his a quibus vellet videri; et ut non dubitent quare de cetero non conversatur inter plebem: quia scilicet post resurrectionem conversatio ejus non esset digna hominibus, sed divina magis. Quod etiam est forma resurrectionis, in qua sicut Angeli conversabimur et filii Dei. (*Theophylactus.*)

MEDITATIO CCCXXXIII.

Christus quos sermones inter se conferant exquirat.

I. — Ait Jesus ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes?

Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Jerusalem, et non cognovisti quæ facta sunt in illa, his diebus? (*Luc. XXIV. 17, 18.*)

De se ergo loquentibus, præsentiam exhibuit; sed de se dubitantibus, cognitionis suæ speciem abscondit: verba quidem eis consulit: *Et ait illis: Qui sunt hi sermones?* etc. (*Gregorius.*)

Conferebant quidem inter se, quasi non amplius exspectantes Christum viventem; sed dolorosi, quasi perempto Salvatore.

Et respondens unus, cui nomen Cleophas, etc. Hoc dicit, quia peregrinum putabant eum cujus vultum non agnoscebant. Sed revera peregrinus erat eis, a quorum naturæ fragilitate, percepta jam resurrectionis gloria, longe distabat, et quorum fide, utpote resurrectionis ejus nescia, manebat extraneus. (*Beda.*)

II. — Quibus ille dixit : Quæ? Et dixerunt : De Jesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere, et sermone coram Deo, et omni populo.

Et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes, et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum :

Nos autem sperabamus quia ipse erat redempturus Israel : et nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie quod hæc facta sunt. (*Luc. XXIV. 19, 20, 21.*)

Prophetam fatentur, Filium Dei tacent, vel nondum perfecte credentes; vel solliciti ne inciderent in manus Judæorum persecutorum, quia nesciebant quis esset; vel quod verum credebant celantes : ad cujus commendationem sequitur : *potens in opere et sermone.* Primo quidem est opus, secundo sermo : nullus enim doctrinæ sermo approbatur, nisi prius is qui docet se ostendat actorem : præcedit enim opus adspectum. Nam nisi mundaveris intellectus speculum per opera, non emicat decor optatus. (*Theophylactus.*)

Deinde assignatur causa tristitiæ : *Et quomodo, etc.* Subditur autem desperantium vox : *Nos autem sperabamus,* inquirunt, non speramus, ac si mors Domini similis esset mortibus aliorum. (*Græcus.*)

Exspectabant enim Christum salvatorum

et redempturum populum Israel ab ingruentibus malis, et a servitute Romanorum : ipsum quoque credebant terrenum regem fieri, quem putabant promulgatam in se mortis sententiam cavere potuisse.

Videntur tamen hi viri non omnino increduli esse, per hoc quod subditur : *et nunc, etc.* : in quo videntur habere memoriam ejus quod eis Dominus dixerat, se tertia die resurrecturum. (*Theophylactus.*)

III. — Sed et mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum.

Et non invento corpore ejus, venerunt dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere.

Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum : et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt. (*Luc. XXIV. 22, 23, 24.*)

Dicunt quidem hoc quasi non credentes : propter quod referunt se territos, idest stupefactos : non enim quod erat eis relatam firmum æstimabant, aut angelicam illuminationem fuisse : sed stuporis et turbationis causam inde sumebant. Testimonium quoque Petri non certum æstimabant, dum diceret, se non vidisse Dominum, sed resurrectionem ejus conjicere ex eo quod corpus ipsius in sepulcro non jacebat. (*Græcus.*)

MEDITATIO CCCXXXIV.

Christus corripit incredulos atque instruit.

I. — Et ipse, Jesus, dixit ad eos : O stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt prophetæ!

Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam! (*Luc. XXIV. 25, 26.*)

Quia prædicti discipuli nimia dubietate laborabant, Dominus eos redarguit. Fere enim eadem dixerant quæ et adstantes cruci. (*Luc. XXII.*) "Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere."

Tardi corde ad credendum. Contingit enim credere quæ locuti sunt Prophetæ particulariter quædam et non universaliter omnia. Decet autem in omnibus fidem adhibere prophetis : tam in gloriosis quæ de Christo prædixerunt, quam ingloriosis : quia ex passione malorum est ingressus in gloriam : unde sequitur : *Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?* scilicet secundum humanitatem. (*Theophylactus.*)

II. — Et incipiens a Moyse, et omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de ipso erant. (*Luc. XXIV. 27.*)

Postquam estis tardi, ego promptos vos reddam, mysteria Scripturarum vobis exponendo : nam sacrificium Abrahæ; cum Isaac dimisso immolatus est aries, hoc præfiguravit. Sed in aliis Scripturis prophetis sparsim jacent mysteria crucis et resurrectionis Christi.

Si autem Moyses et prophetæ de Christo locuti sunt, et eum per passionem in gloriam intraturum prædixerunt; quomodo gloriatur se esse Christianum qui neque qualiter Scripturæ ad Christum pertineant investigat, neque ad gloriam quam cum Christo habere cupit, per passionem attingere desiderat? (*Beda.*)

III. — Et appropinquerunt castello quo ibant : et ipse se finxit longius ire.

Et coegerunt illum dicentes : Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies. Et intravit cum illis. (*Luc. XXIV. 28, 29.*)

Quia esse extranei a caritate non poterant hi cum quibus caritas gradiebatur, eum ad hospitium quasi peregrinum vocant : unde sequitur : *Et coegerunt illum* : ex quo exemplo colligitur, quia peregrini ad hospitium non solum invitandi sunt sed etiam trahendi. (*Gregorius.*)

Nec solum factis eum cogunt, sed etiam verbis inducunt. (*Glossa.*)

MEDITATIO CCCXXXV.

Christus agnoscitur in fractione panis.

I. — Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis. (*Luc. XXIV. 30.*)

Mensam ponunt, cibos afferunt, et Deum quem in Scripturæ Sacræ expositione non cognoverant, in panis fractione cognoscunt. (*Gregorius.*)

II. — Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum : et ipse evanuit ex oculis eorum. (*Luc. XXIV. 31.*)

Ubi voluit Dominus agnosci? in fractione panis. Securi sumus; panem frangimus et Dominum agnoscimus. Noluit agnosci nisi ibi, propter nos, qui non eum visuri eramus in carne, et tamen manducaturi ejus carnem. (*Augustinus, Sermo 140 de tempore.*)

Repetitoque itinere profecta est (Paula) Nicopolim quæ prius Emmaüs vocabatur, apud quam in fractione panis cognitus Dominus, Cleophræ domum in ecclesiam dedicavit. (*Hieronymus epist. 27, quæ est Epitaphium sanctæ Paulæ. Cap. III.*)

Et ipse evanuit ex oculis eorum : non enim tale corpus habebat ut diutius cum eis commorari deberet; ut ex hoc pariter augeret affectum eorum. (*Theophylactus.*)

III. — Et dixerunt ad invicem : Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas? (*Luc. XXIV. 32.*)

Per quod innuit, quod prolati sermones a Salvatore accendebant audientium cor ad amorem divinum. (*Origenes.*)

Ardebat ergo cor eorum; vel igne verborum Domini, quibus intendebant tamquam veris : vel quia eo disserente Scripturas, percellabatur intrinsecus cor eorum, quod ille qui disserebat Dominus esset. (*Theophylactus.*)

MEDITATIO CCCXXXVI.

Illi visionem suam narrant Apostolis et accipiunt ab his novam Simoni factam.

I. — Et surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem : et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum illis erant. (*Luc. XXIV. 33.*)

Adeo ergo lætati sunt ut nullam moram passi, mox reversi sint in Hierusalem. Surrexerunt quidem eadem hora, pervenerunt autem per plures horas; sicut oportebat sexaginta stadia transeuntes. (*Theophylactus.*)

Jam autem fama erat quod surrexerat Jesus, a mulieribus facta, et a Simone Petro, cui jam apparuerat. Etenim isti duo, hæc invenerunt loquentes illos ad quos in Hierusalem venerunt. (*Augustinus.*)

II. — Dicentes : Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. (*Luc. XXIV. 34*)

Omnium enim virorum primo Dominus apparuisse videtur Petro, ex his quos Evangelistæ quatuor et Paulus Apostolus commemoraverunt (*Beda.*)

Non enim simul omnibus se manifestabat, ut sereret fidei semina : nam qui primo videbat et certus erat, aliis referebat : deinde sermo prodiens præparabat animum auditoris visioni : et ideo, primo digniori et fidei omni omnibus apparuit : erat enim opus animæ fidelissimæ, quæ prius acciperet hunc aspectum, ut minime turbaretur inopinata visione; et ideo primo videtur a Petro : ut qui primo confessus est eum Christum, primo resurrectionem videre mereatur; et etiam, quia eum negaverat, prius ei voluit apparere consolans eum ne desperaret. (*Chrysostomus.*)

III. — Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via : et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. (*Luc. XXIV. 35.*)

Et illi euntes nuntiaverunt ceteris : nec illis crediderunt. (*Marc. XVI. 13.*)

Post Petrum vero aliis apparuit, quandoque paucioribus, quandoque pluribus : quod duo discipuli confitentur. (*Chrysostomus.*)

Quod autem ait Marcus : *Annuntiaverunt ceteris, nec illis crediderunt* : cum Lucas dicat, quod jam inde loquebantur vere resurrexisse Dominum : quid intelligendum est, nisi aliquos ibi fuisse qui hoc credere nollent?

MEDITATIO CCCXXXVII.

Eodem die Christus apparet vespere, stans in medio discipulorum.

I. — Cum sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Judæorum :

Venit Jesus, et stetit in medio, et dixit eis : Pax vobis. (*Joan. XX. 19.*)

Ego sum, nolite timere. (*Luc. XXIV. 36.*)

In hoc infirmitas Apostolorum monstratur, qui foribus clausis intus congregati resident propter timorem Judæorum, quorum

metu fuerant prius dispersi. Ideo autem sero apparuit Jesus, quia consequens erat tunc maxime eos timidos esse. (*Beda.*)

Vel quia præstolabatur ut omnes convenirent. Ostiis vero clausis, ut ostendat quia eodem modo resurrexit adjacente lapide super monumentum. (*Theophylactus.*)

Primo igitur Dominus in medio discipulorum stans, solito pacis affatu eorum turbamem sedat; ostendens quod ipse idem est Magister eorum, qui hoc verbo gaudebat, quo etiam eos munivit cum ad prædicandum misit. (*Theophylactus.*)

II. — Conturbati vero, et conterriti existimabant se spiritum videre.

Et dixit eis : Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra?

Videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum : palpate, et videte : quia spiritus carnem, et ossa non habet, sicut me videtis habere. (*Luc. XXIV. 37, 38, 39.*)

Discipuli autem noverant Christum verum hominem, cum quo tanto tempore fuerant conversati : sed postquam mortuus est, non credunt tertia die potuisse veram carnem de sepulcro resurgere, putant ergo se videre spiritum quem emisit in passione. (*Beda.*)

Verum quia per verbum pacis non est sedatus turbo in animabus discipulorum, aliunde indicat eis se Filium Dei esse, qui

mentis cognoscebat arcana : et dixit eis : Quid turbati estis, etc. (*Theophylactus.*)

Quales utique cogitationes, nisi falsæ et perniciosæ? Perdidit enim Christus fructum passionis, si non esset veritas resurrectionis : tamquam si bonus agricola diceret : Quod ibi plantavi, inveniam; idest fidem, quæ in cor descendit quia desuper est? Cogitationes autem istæ non desuper descenderunt sed de imo in cor, sicut herba mala ascenderunt. (*Beda.*)

Videte manus meas, etc. Hoc autem fuit evidentissimum signum quod non alius est qui videtur, sed ille idem quem viderant in ligno mortuum et positum in sepulcro, quem non latebat aliquid eorum quæ erant in homine. (*Cyrillus.*)

Non enim in illa resurrectionis gloria corpus nostrum erit impalpabile, et ventis aëque subtilius, ut Eutychius dixit : sed subtile quidem per effectum spiritualis potentiae, palpabile autem per veritatem naturæ. (*Gregorius.*)

III. — Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et pedes. (*Luc. XXIV. 40.*) (Et *latus. Joan. XX. 20.*)

Quibus scilicet (*manibus et pedibus*) indicata clavorum vestigia claruere : sed secundum Joannem etiam latus eis ostendit, cum fuerit lancea perforatum; ut scilicet ostensa